

V Praze 8. 12. 2016
Čj. OVA: 1437/16

Stanovisko

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

I. Úvod

Záměrem předlohy je transpozice evropské regulace.

II. Připomínky a návrhy změn

Problém a cíle řešení

Není definován problém, namísto toho je uvedeno, že jde o transpozici směrnice EP a Rady a vyjmenovávají se právní předpisy EU, resp. jejich historie. Věcné vymezení problému chybí. V části zhodnocení rizika lze do jisté míry problém, který má být řešen, odvodit, ale vysvětlení je podáno nesrozumitelně a nepřehledně.

Zcela chybí kontext vnímání problému na úrovni EU – nutnost zlepšení procesu posuzování vlivu záměrů na životní prostředí, vyhodnocení dosavadní regulace, záměry zlepšení.

Cílový stav není popsán, neboť obecné prohlášení „zvýšení efektivity procesu RIA“, nelze za popis cílového stavu považovat.

Rizika jsou zformulována přijatelně.

Varianty

V návrhu jsou identifikovány pouze dvě varianty, nulová a navrhovaná. Jejich popis je příliš stručný, vzhledem k tomu, že z předchozího textu nelze zjistit, co vlastně novela usiluje. Popis variant je také obecný, jejich obsah lze zjistit pouze pečlivým studiem navrhované novely zákona a změnových ustanovení.

Analýza nákladů a přínosů

Identifikace nákladů a přínosů pro variantu 0 není provedena. Ve variantě 0 jsou jedinými identifikovanými náklady ty pro státní rozpočet v důsledku ztráty prostředků ESIF. Za identifikaci nákladů např. na podnikatelské subjekty nelze pokládat větu, že „Zákon se podnikatelského prostředí dotýká v případě, že ten, kdo hodlá provést záměr, je podnikatelský subjekt.“, která je jediným textem k identifikaci nákladů podnikatelů.

Náklady pro samosprávné celky či pro životní prostředí jsou neuvedeny obdobným způsobem.

Identifikace nákladů a přínosů varianty 1 je provedena nedostatečně, nesrozumitelně, nepodloženě či nevěrohodně. Kvantifikace je uváděna pouze výběrově a není podložena dostatečnými údaji, informacemi ani argumenty.

Například: Snížení nákladů pro samosprávné celky v případě varianty 1 je nepodložené tvrzení. Jde-li o „zásadní snížení“ jak tvrdí RIA, je třeba je vyčíslit. Bez vyčíslení a vysvětlení lze nabýt dojmu, že slovo zásadní je jen řečnickým obratem a snížení administrativní zátěže bude ve skutečnosti nepatrné. Určité vyčíslení změn počtu případů, které se budou na jednotlivých úrovních řešit, je uvedeno dále, ale bez jakéhokoliv vysvětlení nebo argumentace týkající se náročnosti jednotlivých typů řízení, takže nelze ani nepřímě odhadovat změny administrativní náročnosti.

Přínosem varianty 1 má být: „...urychlení procesů EIA, snížení počtu vedených procesů EIA, zjišťovacích řízení a podlimitních záměrů.“ Z tohoto tvrzení vyplývá, že se dopady na ŽP budou posuzovat v menší míře než dosud, u menšího počtu případů. I když je možné, že se bude jednat o případy, kdy je zřejmé z jejich samotné povahy, že jejichž dopady na ŽP jsou zanedbatelné a jejich posuzování, které se v současnosti provádí, je zbytečné, opět nikde v textu RIA není zdůvodněno, vysvětleno, argumentováno, že snížení počtu procesů EIA nebude mít důsledky na ochranu či kvalitu ŽP. Naopak, v úvodní tabulce se tvrdí, že ochrana ŽP se zlepší. Tvrzení o zlepšení stavu životního prostředí je z pohledu RIA spekulativní a nedoložené. Naopak, v RIA se uvádí, že např. činnosti jako výroba cementu, úprava uhlí či zalesňování a odlesňování nebudou podléhat RIA obligatorně, protože budou přesunuty do kategorie II a za určitých podmínek se tedy v těchto případech dopady na ŽP posuzovat nebudou. Lze ovšem pochybovat, že úprava uhlí nebo výroba cementu nemají dopad na ŽP a že tedy v případě, kdy se tyto záměry nebudou posuzovat, neexistuje riziko, že ŽP bude ohroženo. Nebo zpracovatel RIA ví či předpokládá, že v případě těchto záměrů bude stejně vždy ve zjišťovacím řízení rozhodnuto o nutnosti jejich posuzování a k ohrožení tudíž nedojde. Pokud je tento předpoklad správný, pak jsou ovšem zcela zavádějící tvrzení o snížení administrativní zátěže, zjednodušení či zrychlení procesů EIA, apod. Je zřejmé, že tvrzení v RIA obsažená se vzájemně vylučují.

Předkladatel by se ve svém hodnocení dopadů regulace měl zabývat otázkou povinnosti investora uvažovat při hodnocení vlivů na životní prostředí předkládat k posouzení více variant (např. u liniových staveb).

Vyhodnocení nákladů a přínosů není provedeno. Tabulku, v níž pro variantu 0 jsou uvedeny jen náklady a pro variantu 1 jen přínosy, nelze pokládat za srovnání nákladů a přínosů. Nelze uvěřit, že by stávající varianta měla jen náklady a nová jen přínosy. Navíc náklady a přínosy ve skutečnosti nejsou ani v jedné variantě opravdu hodnoceny, neboť „hodnocení“, které uvádí, že náklad bude v rozmezí 1-5 hvězdiček, tedy že náklady budou v rozmezí zanedbatelné až velmi vysoké, nelze považovat za hodnocení.

Přestože se lze dohadovat, že uvedená novela zákona je spíše potřebná z důvodu urychlení dopravních staveb či uvedení české legislativy do souladu s požadavky směrnice EP a Rady, nelze se o tom z předložené RIA přesvědčit, a to ani nepřímě či zprostředkovaně. Předložená RIA až na výjimku odhadu nákladů státu v případě nesouladu směrnice a českých zákonů neuvádí žádné argumenty pro tvrzení v textu RIA uvedená. Nelze tedy zjistit, zdali budou v případě navrhované novely převažovat náklady či přínosy, jakého budou druhu, rozsahu a jaké budou mít důsledky pro jednotlivé dotčené skupiny či životní prostředí. RIA nesplňuje metodické požadavky na RIA kladené a nelze ji přijmout.

III. Závěr

PK RIA předložené hodnocení dopadů nepřijímá a požaduje jeho zásadní dopracování ve smyslu výše uvedených připomínek.

Vypracoval:

RNDr. Jan Vozáb, Ph.D.

prof. Ing. Jiřina Jílková, CSc.
v.r.
předsedkyně komise